

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

Το αόρατο νήμα Θεσσαλονίκης - Κιέβου και η διεύρυνση της ΕΕ

Υπάρχει ένα υπόγειο, αόρατο νήμα που ενώνει τη Θεσσαλονίκη με το Κίεβο και τον... πόλεμο στην Ουκρανία. Πριν από είκοσι ακριβώς χρόνια, στις 21 Ιουνίου 2003, στη Χαλκιδική/Θεσσαλονίκη άνοιξε η διαδικασία για την ένταξη των χωρών των Δ. Βαλκανίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) με την ιστορική πλέον «Ατζέντα της Θεσσαλονίκης» (Thessaloniki Agenda). Πρόκειται για ένα κείμενο για τη διαπραγμάτευση του οποίου και ιδιαίτερα για τη συμπερίληψη σ' αυτό της λέξης «ενσωμάτωση» (integration) χύθηκε πολύ διπλωματικό αίμα. Καθώς οι περισσότερες χώρες-μέλη της Ένωσης δεν ήθελαν να ακούσουν καν τη λέξη αυτή για τα Δ. Βαλκάνια, πολύ περισσότερο να αποδεχθούν την προοπτική ότι στο μέλλον οι χώρες αυτές με τα πολλαπλά προβλήματά τους θα μπορούσαν να ενταχθούν ως ισότιμα θεσμικά μέλη στο σύστημα ΕΕ. Κι όμως τελικά ο όρος και η προοπτική της ενσωμάτωσης των Δ. Βαλκανίων στην ΕΕ συμπεριλήφθηκαν στην «Ατζέντα». Οπως ανοικτά αναγνώρισε τότε ο γάλλος πρόεδρος Ζακ Σιράκ, χωρίς την εμμονή και διαπραγματευτική προσπάθεια της Ελληνικής Προεδρίας (κυβέρνηση Κ. Σημίτη) «η ενσωμάτωση θα παρέμενε εντελώς στο περιθώριο της ιστορίας». Ήταν τότε που η Ελλάδα είχε ολοκληρωμένη γεωπολιτική πρόσληψη για την Ευρώπη και εργαζόταν τόσο για την ένταξη της Κύπρου αλλά και των Δ. Βαλκανίων στο σύστημα της Ένωσης ως προϋπόθεσης σταθερότητας, δημοκρατίας και ευημερίας για την περιοχή. Κατανοούσε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έπρεπε να αναπνέει (και) με τους δύο πνεύμονες, τον Δυτικό αλλά και τον Ανατολικό που περιελάμβανε και τα Βαλκάνια. Ειδικά τα Βαλκάνια με τη συγκρουσιακή τους χημεία και δυναμική.

Ωστόσο η διευρυνσιακή διαδικασία, ενώ έκανε ορισμένα βήματα με την ένταξη της Σλοβενίας (2004), Βουλγαρίας και Ρουμανίας (2007) και Κροατίας (2013), έκτοτε ουσιαστικά πάγωσε με ευθύνη και των δύο πλευρών, ΕΕ και βαλκανικών χωρών. Η Ελλάδα λ.χ. μέχρι το 2018 και τη Συμφωνία των Πρεσπών προέβαλλε ανηρρήσεις (veto) για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τη Β. Μακεδονία! Η Γαλλία ήταν γενικώς επιφυλακτική έως αντίθετη στην προοπτική της διεύρυνσης της Ένωσης ακολουθώντας την παραδοσιακή πολιτική της. Ενώ τα εσωτερικά προβλήματα μεταξύ βαλκανικών χωρών (Σερβίας - Κοσόβου π.χ.) λειτουργούσαν (και) ως επιχειρήματα για να ματαιωθεί οποιαδήποτε νέα προσχώρηση από το 2013 και μετά.

Αλλά ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι τεκτονικές γεωπολιτικές συνέπειές του άλλαξαν την όλη διευρυνσιακή εξίσωση. Πρώτα απ' όλα, Ουκρανία, Μολδαβία και Γεωργία προστέθηκαν στις (υποψήφιες) χώρες που επιδιώκουν ένταξη στην Ένωση. Ενώ τα Δ. Βαλκάνια έχουν καταστεί πεδίο διεκδικήσεων επιρροής από Ρωσία, Κίνα κ.ά. Και ως εκ τούτου η ΕΕ και πρώτα η Γαλλία του Εμ. Μακρόν συνειδητοποιούν ότι δεν έχουν άλλη επιλογή αλλά «να πιάσουν το νήμα της Θεσσαλονίκης» και να επιταχύνουν την ένταξη των υποψήφιων χωρών έστω με μια λογική διαδοχικών σταδίων. Καθώς για να επιτευχθεί η πλήρης, ολοκληρωμένη θεσμική ένταξη θα πρέπει να προηγηθεί η μεταρρύθμιση των Συνθηκών, έργο εξαιρετικά δύσκολο και χρονοβόρο. Οθεν το αόρατο νήμα Θεσσαλονίκης - Κιέβου...